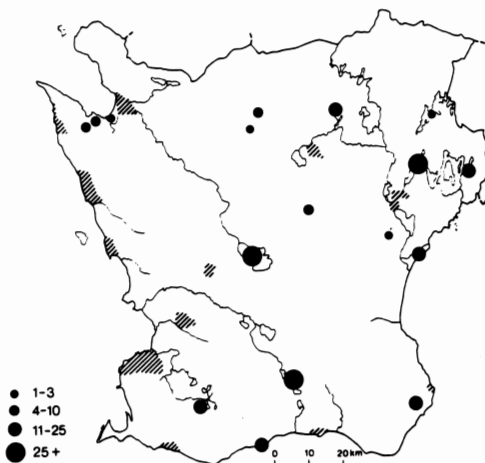

Hägersn *Ardea cinerea* häckningsförekomst i Skåne 1986

Breeding herons Ardea cinerea in Scania 1986

Olle Holst & Olof Persson

Häger *Ardea cinerea* tillhör inte de arter i den skånska faunan som anses vara hotade. Däremot finns några problem som på sikt kan påverka arten. Hägern uppges vara något av ett plågoris vid bl.a. fiskodlingar, där skador för 10 000-tals kronor kan åstadkommas (Rönnertz 1986). Detta skulle kunna ge upphov till ökade krav på skyddsjakt. Vidare hotar skogsavverkningar hägersn boplatser, då den i Skåne oftast häckar i äldre granar. En riksinventering av häger genomfördes 1972 (Svensson 1976), men förändringar i beståndet är kända sedan dess. Mot bakgrund av detta initierade SkOF:s forskningskommitté en inventering av hägern i Skåne 1986. De gamla uppgifterna från riksinventeringen samt uppgifter från Lrk, den lokala rapportkommittén, sammanställdes och sändes ut till de lokala klubbarna. Vidare publicerades ett upp-rop vid två tillfällen i Anser.

Resultat

Sammanlagt rapporterades 17 kolonier under 1986 omfattande 247-250 bon, vilka presenteras i tabell 1. Koloniernas geografiska läge framgår av figur 1. Medelkolonistorleken var 15 bon. Den största kolonin ligger vid Ekestad i nordöstra Skåne och omfattar ca 50 bon. De flesta bona, ca 95 %, låg i barrträd, framförallt i gran (tab. 1).

Diskussion

Den utbredningsbild som framkommit (fig. 1) stämmer väl med vad som rapporterades vid atlasinventeringen under åren 1974-1983 (se karta i Andell 1986). Några rutor med säkra häckningar, som inte motsvaras av någon markering i fig. 1, avser med all sannolikhet solitär häckande fåglar. Av atlasprotokollen framgår inget om antalet

Tabell 1. Hägerkolonier i Skåne 1986. Förkortningar: GBF = Göingebygdens Biologiska Förening, ThJ = Thomas Johnsson, AA = Agne Andersson, ÅS = Åke Svensson, NR = Nils Rosenlund, NSF = Nordöstra Skånes Fågelklubb, HP = Håkon Persson, PA = Paul Axelsson, SL = Sven Larsson, TN = Torsten Nilsson, ÅJ = Åke Jönsson, JH = Jan Holmgren, DC = Dan Cederholm, TB = Tommy Björk, JE = Jan Elmelid, CSj = Christer Sjögren, TR = Thomas Rönnertz, CSt = Christer Stridh.

Lokal	Antal	Boträd	Rapportör
Fjällrammsjön	9	gran	GBF/ThJ
Store mosse	9	gran	GBF/ThJ
Tydingen	14	tall/gran	GBF/ThJ
Immeln	3		AA/ÅS
Skingeröd, Oderljunga	3	gran	NR
Leingaryd	25	gran	HP
Ekestad	49	gran	NSF/ÅS
Gärds Köpinge	2	tall	NSF/ÅS
Kronoäspet, Åhus	11	gran	NSF/ÅS
Snogeholmssjön	30	gran	PA,SL
Hörte	14	gran/ek/bok	TN,ÅJ,JH
Glimminge	12-15	gran	DC,TB
Bosjöklöster	27	gran	JF
Börtingesjön	21	gran	CSj
Vegeholm	3	gran	TR
Farhult	7	gran	TR
Görslov	8	gran	CSt
Summa	247-250		

Tabell 2. Jämförelse av några koloniers storlek åren 1972 (Svensson 1976), 1984 (Gärdenfors m.fl. 1985) och 1986 (denna uppsats).

Lokal	1972	1984	1986
Ekestad	40	57	49
Åspet	7	5	11
Leingaryd	6	34	30
Snogeholm	23	58	30
Hörte	5	25	14
Börtinge	15	20	21
Totalt	96	216	164

bon vid "säkra häckningar" och dessa häckningar har inte gått att spåra i Lrk:s arkiv. I tabell 4 finns äldre uppgifter om häckande hägrar sammanställda. Någon ny information om dessa kom inte fram under inventeringen 1988.

Några nya stora kolonier har inte tillkommit sedan riksinventeringen. Flera av de gamla kolonierna är borta efter skogsavverkningar. I ett par fall har dock hägrarna flyttat till nya träd i närheten när de gamla träden fällt. Flera äldre häckningslokaler har också övergetts utan kända orsaker. Dessa är sammanställda i tabell 3.

Inventeringen 1986 gav alltså cirka 250 bon, vilket är samma antal som 1972. Då några solitära bon kan ha missats och det dessutom är svårt att räkna bebodda bon i granskog, vågar vi uppskatta det skånska beståndet till minst 300 par, vilket är samma uppskattning som 1972 (Svensson 1976). Siffran är betydligt högre än de 180 par

Tabell 3. Tidigare kända häckningslokaler, kontrollerade 1986 men övergivna.

Lokal	Senast rapporterad	Antal par	Lrk D-nr
Agusadammen, Hörröd	1982	3	1933
Sönnarslöv	1981	1	1683
Riseberga, Klippan	1981	5	1635
Örsjön	1985	7	1236
Allerum	1983	2	KOF 2/83
Björka, NV Skåne	1976	3-4	796

Tabell 4. Kända häckningslokaler 1971-1984, men ej rapporterade under 1986.

Lokal	Senast rapporterad	Antal par	Lrk D-nr referens
Tågerup	1983	3	2207
Bensinge	1983	1	1635
Eskilstorpssjön	1980	1	1447
Kruseberg, Arrie	1976	1	767
Boserups gård, Risek.	1971	8-10	Svensson 1976
Dagstorpssjön	1971	2	Svensson 1976
Djurhagshus, NE Hbg	1972	3	Svensson 1976
Maglaby kärr	1972	1	Svensson 1976
Häckebergasjön	1972	10	Svensson 1976

som rapporterats i FiSk 1986 (Gärdenfors m.fl. 1987). I tabell 2 görs en jämförelse mellan ett antal lokaler åren 1972, 1984 och 1986. Uppgifterna från de två senare åren pekar på en minskning med i runda tal 25 %. En bidragande orsak till detta kan vara de två kalla vintrarna före inventeringen 1986. Ett sådant samband har tidigare konstaterats bl.a. i Storbritannien (Reynolds 1979). Eftersom vintern efter inventeringen också var kall, kan man misstänka att stammen minskat ytterligare något. Tabell 2 antyder också en ökning från 1972 till 1984, men större delen av denna torde avspegla en omflyttning mellan kolonier. De likartade uppskattningarna 1972 och 1986 tyder dock på att populationen verkligen var större 1984. Man bör emellertid vara försiktig vid tolkningen, då olika rapportörer ibland har angivit vitt skilda antal för en och samma koloni. Det är svårt att finna tecken på några långsiktiga förändringar, utan populationen är förmodligen ganska stabil. Vi vill emellertid återkomma med en ny inventering om några år, efter några förhoppningsvis mer normala vintrar.

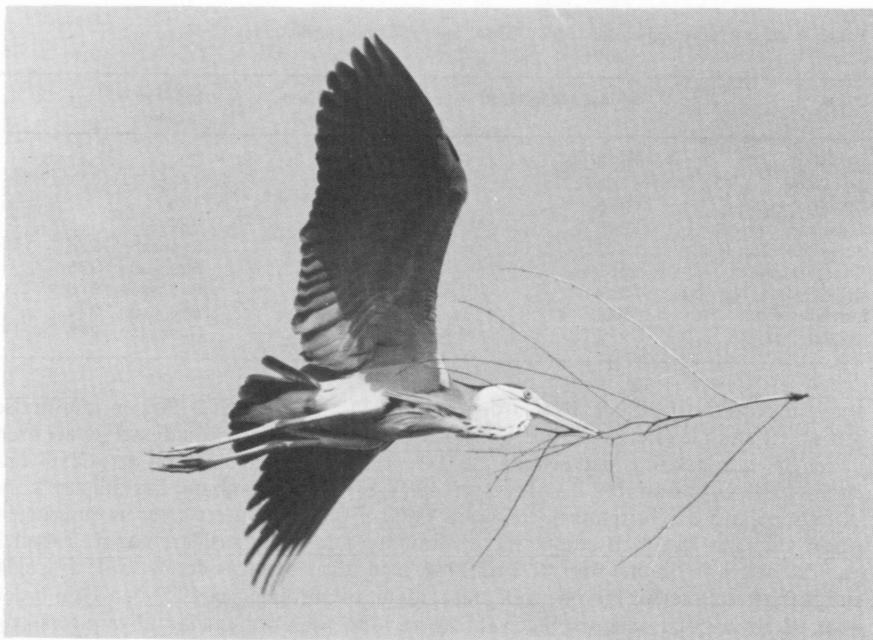
Till sist ett stort TACK till alla som hjälpt till att göra denna sammanställning möjlig!

Upprop

Forskningskommittén har för avsikt att följa hägerns status som häckfågel i Skåne och vill därför fortlöpande få in alla uppgifter om såväl kolonier som solitärt häckande fåglar. Rapporterna skickas lämpligen till rapportkommittén (adress, se omslagets tredje sida). Glöm inte att göra noggrann lokal angivelse, uppge boträd m.m. Uppgifter om de i tabellerna 3 och 4 omnämnda häckningslokaler mottages också tack-samt.

Referenser

- Andell, P. 1986. Svensk fågelatlas i Skåne: slutrapport del 1. - Anser 25: 253-268.
- Gärdenfors, U., Lindén, A., Nilsson, S., Peterson, B. och Ståhl, K. 1987. - Fåglar i Skåne 1986, Anser suppl. 22.
- Gärdenfors, U., Hirschfeld, E., Kjellén, N., Persson, O., Undeland, P. och Weibull, P. 1985. - Fåglar i Skåne 1984, Anser suppl. 18.
- Reynolds, C.M. 1979. The heronries census 1972-1977, population changes and a review. - Bird Study 26:7-12.
- Rönnertz, T. 1986. Predatorers inverkan på fiskodlingar. - Fåglar i Nordvästskåne 1985-86: 38-43.
- Svensson, S. 1976. Hägerns *Ardea cinerea* utbredning och antal i Sverige 1972. Vår Fågelvärld 35:26-35.

Häger i bobyggartagen

Foto: John Larsen

Summary

The number of breeding herons in Scania, South Sweden, was censused in 1986. It is estimated that 300 pairs bred in the province. The average colony size was 15 nests and most of the nests were found in spruce Picea abies. A decline in population size was noted in some colonies between 1984 and 1986, possibly due to the two cold winters preceding the census. The estimated population size tallies well with the figures from a previous census from 1972, and the population is consequently deemed to be stable.

Olle Holst, Strömtorp, Hunneberga 10:9, 240 35 Harlösa
Olof Persson, Tordmulevägen 5A, 222 35 Lund